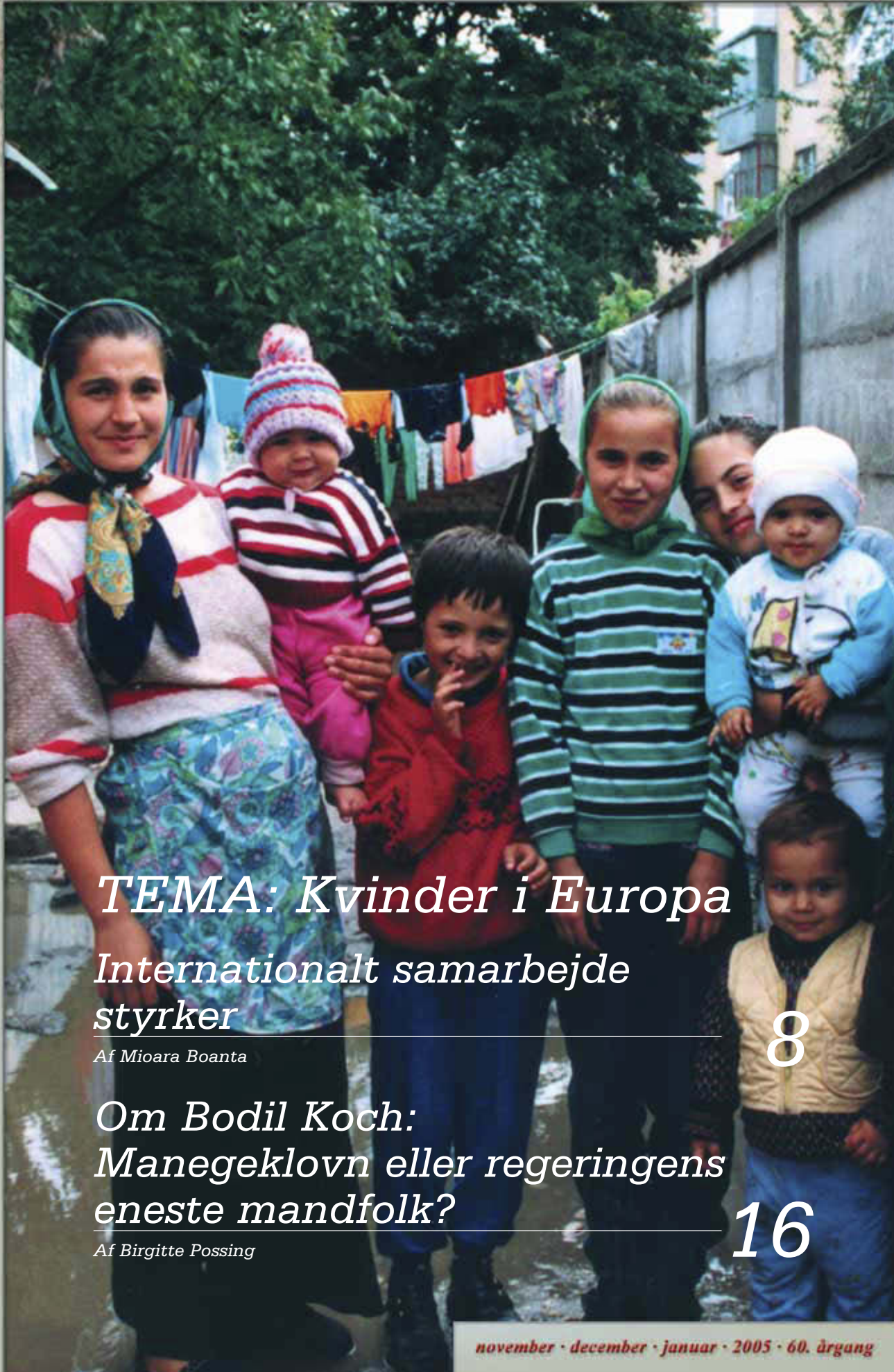

Folkevirke

*TEMA: Kvinder i Europa
Internationalt samarbejde
styrker*

Af Mioara Boanta

*Om Bodil Koch:
Manegeklavn eller regeringens
eneste mandfolk?*

Af Birgitte Possing

8

16

Nr. 4

Folkevirke

Social - kulturel - politisk oplysning

Udgivet af oplysningsbevægelsen
FOLKEVIRKE.

Bladet kan kun bestilles ved direkte
henvendelse til:

Folkevirkes kontor

Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal
1153 København K
Tlf./fax 33 32 83 11
e-mail: folkevirke@folkevirke.dk
www.folkevirke.dk

Dette nummer koster i styksalg
kr. 35,00 + porto.
Særpris for klassesæt.
Årsabonnement,
kr. 130,00 pr. år (incl. porto).

Redaktion

Annemarie Balle
(ansvarshavende)
Reventlowsgade 18, 4. sal tv.
1651 København V
Tlf. 39 29 13 17/39 29 90 60
Fax 39 29 17 19/39 29 90 77

Forretningsudvalg

Formand: Annemarie Balle
Næstformand: Jeanne Bau-Madsen
Kasserer: Britta Poulsen
Jytte Engedahl Hansen
Ellis Grønvold
Edith Hansen
Karen Herand
Tove Hinriksen
Ellen Kristiansen
Karen Pihlkjær
Kirsten Rudfeldt
Britta Söhner

**Folkevirke er grundlagt af Bodil
Koch i 1944 som en tværpolitisk
oplysningsbevægelse for kvinder.**

**Deadline for næste nummer:
20. januar 2006.**

Oplag: 1.200.
Tryk: Aars Bogtryk & Offset.
ISSN 0015-5845

**Dette nr. af Folkevirke er udgivet
med støtte fra Cirius og Nævnet
for Fremme af Debat og Oplysning
om Europa.**

FORENINGEN AF
DANSKE
KULTUR-
TIDSSKRIFTER

Kvinder i Europa

Samtidig med at de europæiske lande knyttes tættere sammen, sker der – på godt og ondt – også en række forandringer. Folkevirkere har på nærmeste hold oplevet det, når vi har været værter for europæiske møder eller selv deltaget i møder sammen med andre folkeoplysere i udlandet.

Det har været spændende kulturmøder, hvor alle parter har kunnet byde ind med forslag.

I dette temanummer skriver en af vore samarbejdspartnere om dette samarbejde på tværs af landegrænserne og fortæller bl.a. om de positive følger, det internationale samarbejde har haft – for alle parter.

Men samarbejdet på tværs af landegrænser og de økonomiske forskelle har også negative følger. En af dem er den såkaldte trafficking – handel med mennesker, specielt kvinder, som tvinges ud i prostitution.

Dette og meget mere kan man læse om i dette nummer af Folkevirke. God læselyst og på gensyn i Folkevirke!

Annemarie Balle

Indhold

Ligestilling – hvad med at se mod syd?	3
Fælles indsats for at sætte stopper for handel med børn og kvinder	5
Internationalt samarbejde styrker	8
Ligestillingen i Danmark – lige nu	11
Handel med kvinder over grænser	13
Målrettet indsats skal sikre kvinders retsstilling	14
Manegeklavn eller regeringens eneste mandfolk?	16
Folkevirke lægger op til debat om demokrati	20
Rullende studiekreds i maj 2006 – Folkevirke inviterer til forårstur i Limfjordsområdet	21
Det sker i Folkevirke i de næste måneder	22
Nu sker der noget på internettet	24

Forsiden:

*Et besøg hos en familie i Lugo. Kvinden til venstre har født fem børn,
og venter det sjette.*

Foto: Bjarne Hajbert.

Ligestilling – hvad med at se mod syd?

Danske kvinder var tidligt ude med krav om ligestilling – men gennem den seneste snes år har kvinder fra Sydeuropa langsomt overhalet os, påpeger europaparlamentariker Britta Thomsen i denne artikel

Af
Britta Thomsen (S),
medlem af
Europa-
Parlamentet

I Danmark havde vi i 1970'erne og 1980'erne en meget aktiv debat om ligestilling og kønsroller. Det resulterede for de fleste danskere i den opfattelse, at ligestilling blev opnået. Der var ingen grund til at diskutere emnet længere, og langsomt blev det lidt suspekt at debattere ligestilling.

I de politiske partier afskaffede man de kvoteordninger, der havde vundet indpas i årene forinden. Særlige programmer til at fremme kvindelige forskeres muligheder blev nedlagt. Selv når Danmark skulle prioritere sin nationale indsats under EU's Socialfond, begyndte vi at meddele EU, at projekter for ligestilling ikke var relevante i Danmark.

Ligestilling var noget, vi havde indført for længst.

Glemte arbejdsmarkedet

De sydeuropæiske kvinder, der kommer på besøg i Danmark, har derfor oftest haft store forventninger, også til kvindernes medindflydelse i samfundet. Derfor er skuffelsen og forundringen ofte så meget desto større, når de får kontakt med det danske samfund som forskere, forretningskvinder eller som deltagere i europæiske samarbejdsprojekter. For ikke så længe

siden hørte jeg en beretning fra to kvindelige naturvidenskabelige forskere fra Universitetet i Barcelona, som var til konference i København. Flere af konferencens mandlige danske deltagere havde interesseret henvendt sig til dem og spurgt, hvem de var gift med, siden de var med?

Her har vi et af de blødeste punkter i vores ligestillingspolitik. Vi »glemte« i vores iver i de glade rødstrømpe dage at beskæftige os med kvindernes position på arbejdsmarkedet. Da kvinderne for alvor kom ud på arbejdsmarkedet i 1960'erne krævede vi ligeløn, men vi var mest fokuseret på privatfronten. Vi erklærede det private for offentligt og krævede ligestilling på hjemmefronten.

Spanske, græske og portugisiske kvinder kiggede måbende og lidt misundelige på os, mens de selv dygtiggjorde sig og fik skabt nogle positioner på arbejdsmarkedet, som vi i Danmark indtil nu kun kan drømme om – men også skal til at lære af.

Kønsopdelt arbejdsmarked

Danmark har en af verdens højeste erhvervsfrekvenser for kvinder. Med andre ord er næsten alle danske kvinder aktive på arbejdsmarkedet. Det er der grund til at være glade for, da tilknytning til arbejdsmarkedet i sig selv giver kvinder meget større muligheder for at skabe deres egen tilværelse. Desværre har vi samtidig et af de mest kønsopdelte arbejdsmarkeder i Europa.

Når det kommer til de højere poster i samfundet, ser det heller ikke godt ud. Selvom vi i Danmark har rekord i erhvervsaktive kvinder, befinder de fleste af disse sig nemlig nederst i jobpyramiden. Faktisk ligger vi helt nede og roder som nummer 23 ud af de 25 EU-lande, når det kommer til antallet af f.eks. kvindelige kontorchefer, forskere og regionale arbejdsmarkedschefer. Specielt er det tydeligt inden for den offentlige sektor, hvor 78 procent af de ansatte er kvinder, mens 88 procent af cheferne er mænd.

Som følge af kvindernes højere uddannelsesniveau er flere kvinder blevet ansat som fuldmægtige i ministerierne, men så snart vi kigger op ad rangstigen, så øges antallet af chefer og ledere i mændenes favør.

EU fremmer ligestilling

Trods vores egen forestilling om Danmark som foregangsland, må vi konstatere, at al ligestillingslovgivning i Danmark kommer fra EU. Helt tilbage til 1976, da vi implementerede det første direktiv om lige løn for lige arbejde i vores lovgivning. I årenes løb er der kommet en lang række direktiver på ligestillingsområdet lige fra omvendt bevisbyrde i sager om ligeløn til retten til barselsorlov.

Fra EU kommer også princippet om indirekte diskrimination. Det betyder i praksis, at en regel, der ikke direkte omhandler køn, men som rammer det ene køn væsentligt hårdere end det andet, godt kan være udtryk for en indirekte diskri-

mination. Det gælder ikke mindst visse regler om barsel.

Med direktiverne om ligeløn i hånden har dansk fagbevægelse vundet flere sager ved EU-domstolen, men det egentlige gennembrud kom i 1985, hvor EU-domstolen slog fast, at ligeløn ikke kun handler om det samme arbejde, men også om arbejde af samme værdi.

EU opfordrer til at fremme kvinders forhold på arbejdsmarkedet gennem mainstreaming. Det betyder, at man skal integrere kønsaspektet i alle politikker. For eksempel skal en kommune sørge for at have en personalepolitik, der også fremmer kvindernes karrieremuligheder. Eller det regionale arbejdsmarkedsråd skal sikre, at de jobs, som bliver skabt i en region, også kommer kvinder til gavn.

Den del af EU's politik står det meget sløjt til med at efterleve i Danmark. Der er for nylig lavet en undersøgelse, der viser, at de fleste amter og kommuner ikke har gjort noget som helst for at bryde det kønsopdelte arbejdsmarked.

Lovgivning gennemtjekkes

I parlamentet har vi taget fat på den problemstilling. Hvert udvalg er blevet bedt om at vælge en repræsentant blandt udvalgets formandskab til at deltage i arbejdet. Jeg repræsenterer her Industri-, energi- og forskningsudvalget. Denne såkaldte high-level group skal stå for mainstreaming af Parlamentets daglige arbejde – herunder f.eks. personalepolitik, og hvordan vi arbejder i udvalgene. Endnu vigtigere er det dog, at al lovgivning skal gennemtjekkes for, om den tager hensyn til kønsaspektet. I praksis vil det sige en analyse af, hvilke virkninger lovgivningen vil have for henholdsvis mænd og kvinder.

Som det første har transportudvalget taget initiativ til en konference om kvinder og transportsektoren.

Denne sektor er kendetegnet ved, at der ikke er særlig mange kvinder der arbejder der, men flere kvinder end mænd bruger den offentlige transport.

I Europa-Parlamentet har vi i år behandlet et nyt direktiv, som samler mange af de foregående og samtidig ser på vore aktuelle udfordringer inden for ligestilling. Vi må konstatere, at vi stadig har langt igen, når det handler om ligeløn, selv om vi nu har kæmpet for det i mere end 30 år.

Derfor har vi besluttet, at vi skal have åbne lønstatistikker på arbejdspladserne i Europa, så det kan kontrolleres om mænd får mere i løn end kvinder simpelthen, fordi de er mænd.

Vidensdeling

Fælles for alle projekterne er, at nye resultater skal spredes i videst muligt omfang. Et eksempel på denne proces er, da AMU-Nordjylland fik penge fra socialfonden til et forsøgsprojekt om at få flere mænd ind i hjemmeplejen. Baggrunden for projektet var, at der i nær fremtid vil blive behov for flere medarbejdere i denne sektor. Samtidig er der i mange regioner ledighed blandt mænd, der tidligere har været beskæftiget inden for industrier, som nu er nedlagte.

AMU-projektet blev en stor succes. Der blev afdækket barrierer og udviklet nye typer af kurser og stillingsbeskrivelser, og projektet blev betegnet som en stor succes. Da problemet med arbejdskraft til denne sektor er et problem overalt i Europa reagerede Kommissionen hurtigt og indkaldte til en stor konference i Bruxelles, hvor AMU kunne fremlægge deres resultater. Der kom mange deltagere fra hele Europa, og projektet forsøges nu gennemført andre steder.

Eksemplet viser, at netop vidensdeling i EU, hvor vi overfører vore

erfaringer til hinanden, er en stor fordel i arbejdet med ligestilling.

Øge ligestilling i Tyrkiet

I ligestillings- og kvindeudvalget har vi i det forløbne år arbejdet med kvinders forhold i Tyrkiet, og parlamentet har vedtaget en udtalelse fra udvalget om at stille krav til Tyrkiet om ligestilling. Vi har i ligestillings- og kvindeudvalget fået mange henvendelser fra tyrkiske kvindeorganisationer, som ser store muligheder for at fremme ligestillingen for de tyrkiske kvinder gennem medlemskabet af EU. Der er lang vej igen, inden vi opnår fuld ligestilling både i Danmark og resten af Europa. Danmark er ikke klassens duks – hverken når det handler om at gennemføre initiativerne fra EU eller når det handler om at få flere kvinder ind i de stillinger, som mænd sidder på.

I mine øjne handler det om, at vi hurtigst muligt skal have en holdningsændring – hvad med for eksempel at indføre kvoter? Vi kunne jo starte i de politiske partier, så vi sikrer at kvinderne får del i den politiske magt. Det opfordrer vi faktisk den tyrkiske regering til at indføre.

Det er måske på tide at gribe i egen barm.

Den danske regering har også et stort problem, når den skal gennemføre beslutninger fra EU. Vi ser gang på gang, at der bliver nedsat bestyrelser, der administrerer offentlige midler, hvor der ikke er kvinder repræsenteret. Tænk bare på den berømte H.C. Andersen Fond, hvor der sad ni mænd. Det er fuldstændigt i strid med EU's regler om, at 40 procent af medlemmerne i offentlige råd og nævn skal være mænd eller kvinder.

Danske kvinder må op på mærkerne. De skal holde øje med, at beslutninger fra EU bliver gennemført i Danmark. Ligestilling skal igen øverst på dagsordenen.

Menneskehandel i Europa:

Fælles indsats for at sætte stopper for handel med børn og kvinder

En udvikling, som de senere år for alvor er kommet på den europæiske dagsorden

Af
Charlotte
Flindt Pedersen,
Institut for
Menneske-
rettigheder

Menneskehandel og de krænkelser som følger med dette fænomen er for alvor kommet på dagsordenen i Europa. Det er bl.a. en konsekvens af den øgede interaktion mellem de nye nabolande, som opstod efter Sovjetunionens opløsning og de gamle demokratier.

De nye demokratier med deres svage demokratiske infrastruktur er såkaldte afsenderlande – det vil sige oprindelseslande for ofrene for menneskehandel. De befinder sig i en politisk og økonomisk overgangsfase eller – som på Balkan – i en post konflikt situation. Personer i disse lande, hvor størstedelen lever under svære økonomiske og politiske forhold er lette ofre, når muligheden for let tjente penge bliver stillet i udsigt på grund af en voksende efterspørgsel i modtagerlandene – de gamle demokratier – efter billig arbejdskraft uden for den formelle del af arbejdsmarkedet samt på lavlønsområdet. Samtidig er efterspørgslen efter kvinder, der kan tilbyde seksuelle ydelser steget både i de gamle demokratier – men også i de nye stater. I den forbindelse er menneskehandel kommet på dagsordenen som en profitabel, kriminell

aktivitet i hele det store nye Europa.

Menneskehandelens omfang

Det er desværre meget svært at bestemme det nøjagtige omfang af menneskehandel på årsbasis i Europa. Fra Internationale organisationer som IOM (International Organization for Migration), UNODC (United Nations Office for Drugs and Crime), EU, nævnes der tal mellem 100.000 til 200.000 mennesker, der handles i Europa på årsbasis. Men i realiteten er det umuligt at definere. Menneskehandelens stigmatiserende og illegale karakter gør det meget svært at identificere ofrene, og ofte forveksles de med illegale arbejds migranter.

Men selvom vi ikke har en præcis viden om hvor mange ofre, der handles i Europa på årsbasis, findes der indirekte indikatorer, som giver et fingerpeg om, at problemet er massivt:

I de seneste 10 år er antallet af udenlandske prostituerede i modtagerlandene, hvoriblandt man formoder, at en stor del reelt er ofre for menneskehandel, steget betydeligt.

I Danmark vurderes det, at mindst en fjerdedel af de prostituerede i dag er fra udlandet.

Der er ingen som ved hvor mange af disse er ofre for menneskehandel – men Reden – Stop trafficking programmet får flere henvendelser om ugen fra desperate kvinder. Desværre er det kun et fåtal af

disse kvinder, som vælger at stå frem og rette anklager mod dem, som har bragt dem til Danmark.

Det kan måske skyldes, at Danmark kun giver minimum af beskyttelse i form af 14 dages ekstra opholdstilladelse – og det kun til kvinder, som går med til at vidne mod menneskehandlerne.

Samtidig er antallet af kvinder og mænd, der henvender sig i afsenderlandene med ønsket om social, psykologisk og helbredsmæssig hjælp som følge af de traumer, de har pådraget sig under deres slave-lignede fangenskab, stigende i lande som Ukraine og Hviderusland.

Lokale organisationer, som arbejder med problematikken der, er overbeviste om, at de kun ser toppen af isbjerget. De mennesker, der henvender sig, rapporterer om uhyggelige former for mishandling og udnyttelse og måder hvorpå kvinderne bliver fastholdt som sex-slaver. Sideløbende meddeler Euro-pol og Interpol, at indtjening og omsætning ved menneskehandel og ulovlig migration er stigende sammenlignet med andre former for organiseret kriminalitet som narko og våbenhandel.

Manglende identifikation af ofrene for menneskehandel har hidtil forhindret en nogenlunde nøjagtig vurdering af, hvor mange der egentlig er fanget i det, som også bliver kaldt moderne tiders slaveri. Ofte anerkender de offentlige myndigheder, der håndterer udlændinges ophold i det pågældende

land – bl.a. grænsepoliti og kriminalpoliti – ikke ofrene, men forveksler dem med illegale arbejdsimmigranter eller kvinder, som frivilligt har valgt at prostituere sig – hvis de kvinder altså findes.

Palermo-protokollen

Men det er vigtigt at skelne mellem illegale immigranter og ofre for menneskehandel – ifølge Palermo-kontrollen som er en FN-baseret tillægsprotokol til »Aftalen om Bekæmpelse af International Kriminalitet«. Her bliver menneskehandel defineret ved »rekruttering, transport og overførsel ved hjælp af trusler; vold eller andre former for tvang samt at kidnappe eller fjerne ved bedrag, føre bag lyset, magtmisbrug og/eller at give eller modtage betaling med henblik på at kunne kontrollere en person med det formål at personen vil blive udnyttet« (frit oversat fra engelsk). Det vil sige, at et offer for menneskehandel er udsat for en menneskerettighedskrænkelse ved, at personen ikke frivilligt befinder sig i en situation, hvor denne bliver udnyttet og ofte udsat for mange andre former for krænkelser af

ydmygende, nedværdigende og torturlignende karakter, hvorimod en person, som illegalt er immigreret ind i et land, krænker lovene i det land, som han/hun immigrerer til. I det sidste tilfælde har personen givet sin tilladelse til at blive transporteret med fuld viden om konsekvenserne og har derfor ingen ret til beskyttelse, i det første tilfælde har personen ikke givet sin tilladelse/indvilliget i at havne i en situation med henblik på udnyttelse eller har ikke haft fuld viden om, hvilken situation han eller hun ville havne i og har derfor krav på beskyttelse både i hjemlandet og det land som hun er afsendt til. Når det gælder børn er spørgsmålet om frivillighed irrelevant, idet man i protokollen definerer, at børn på ingen måde må transporteres med henblik på udnyttelse af nogen art – det vil altid være at betragte som menneskehandel.

Illegal arbejder eller offer for menneskehandel?

Menneskehandel behøver ikke kun at være med henblik på seksuel udnyttelse, men kan også omfatte slavelignende arbejdsforhold i f.eks.

byggeri, landbruget eller arbejde i private hjem. Og det er ikke kun kvinder og børn, som bliver ofre for menneskehandel, men det kan også være mænd. Men faktum er, at det primært er kvinder eller piger, som bliver ofre med henblik på seksuel udnyttelse. Årsagen skal findes i de omvæltninger, som har fundet sted i de nye demokratier, hvor det i særlig grad er kvinder, der er blevet berørt af de økonomiske omvæltninger. Efter Sovjetunionens opløsning og Murens fald, ramte fattigdommen lande som Ukraine, Moldavien, Bulgarien, Rumænien som en hammer. I løbet af ganske få år kom ca. 40 procent af befolkningen i disse lande til leve under fattigdomsgrænsen. Især kvindernes position på arbejdsmarkedet blev svækket, og det førte til øget arbejdsløshed blandt kvinder sammenlignet med den mandlige del af befolkningen, og kvinder skulle ikke regne med at få tilbudt stillinger, der svarede til deres kvalifikationer. Derved søgte især yngre kvinder at migrere og prøve lykken i det rige vesten. Det gjorde dem sårbare over for folk, som bedriver menneskehandel. Men også mange enlige mødre er at finde blandt ofrene – de har været desperate efter at tjene penge til at forsørge deres familie og er derved endt som ofre. Derved bliver deres børn også en form for ofre – især i de tilfælde, hvor mødre vender nedbrudte og stigmatiserede tilbage – eller endnu værre – aldrig vender hjem.

Rekrutteringen

Der er et stort rekrutteringsgrundlag i afsenderlandene, idet mange ønsker at prøve lykken i udlandet. Generelt er det mennesker, der på grund af deres personlige situation sammenkoblet med den økonomiske virkelighed, ikke ser anden udvej end at migrere og har urealistiske forventninger til mulig-

hederne for at skabe sig en fremtid i Vesten.

I en opinionsundersøgelse, som IOM foretog i Moldavien, udtalte 91 procent af de adspurgte moldaviske unge, at de ønsker at komme til Vesten, 37 procent med henblik på at blive permanent – men ingen af disse så sig selv som potentielle ofre for menneskehandel.

Det problematiske i denne tendens består i, at mange ikke besidder de nødvendige økonomiske ressourcer til at købe pas, visum eller betale for transporten. De kan heller ikke overkomme de restriktioner, som de gamle demokratier har etableret for at hindre ukontrolleret/ubegrænset indrejse i deres lande. Og det udnytter menneskehandlerne. Samtidig har de pågældende formentlig ikke det nødvendige kontaktnet – eller den støtte i udlandet – og har måske falske forventninger om, hvad der realistisk set er muligt.

Det kombineret med en lav uddannelse og viden er med til at gøre ofrene meget sårbare over for at ende i en situation, hvor de udnyttes på groveste vis. Ofte bliver de tilbudt sikker passage og et job mod, at de til gengæld ville skulle betale størsteparten af deres løn i en periode. På den måde havner de i en gældslemme, som de ofte aldrig kommer ud af. Det hænder også, at menneskehandlerne indgår en kontrakt med familien om et lån, og en pige er tvunget til udlandet for at arbejde lånet af.

Også turister, bureauer og agenturer, som f.eks. faciliterer dating og modelarbejde over landegrænser eller arbejde som au-pair, benyttes som måder at bedrage ofre på.

Politiet i Hviderusland har fortalt artiklens forfatter om et tilfælde, hvor menneskehandlerne havde arrangeret en skønhedskonkurrence. Førstepremien blev annonceret som en rejse til Tyskland med fotosektioner og mulighed for at blive

fotomodel. Desværre viste det sig, at pigen, som havde afleveret sit pas til folkene, der stod for skønhedskonkurrencen, blev voldtaget gentagne gange ved ankomsten til Tyskland for derefter at blive solgt til et bordel uden mulighed for at undslippe.

Endnu en metode til at snyde unge kvinder ud i den groveste form for seksuel udnyttelse og slaveri.

Men i stigende grad rekrutteres ofrene af mennesker, som de kender og stoler på – f.eks. en kusine eller en ny kæreste.

Ofte er menneskehandlerne kvinder, som selv har været i kløerne på menneskehandlere. Betingelsen for at slippe ud af fældnen er at rekruttere nye kvinder.

Forebyggelse i modtagerlandet

Forudsætningen for menneskehandel som en form for transnational, organiseret kriminalitet er, at der findes en efterspørgsel – et stort, lukrativt marked. Ved at forstå dette, bliver det også åbenbart, at menneskehandel ikke kun er et fænomen, som angår afsenderlandene, men i høj grad også modtagerlandene.

Der sker en lang række initiativer hen over Europas grænser for at inddæmme, forebygge og bekæmpe fænomenet.

I Holland har man etableret en særlig rapporteur for menneskehandel, som skal føre dialog med de offentlige myndigheder om fænomenet og indsamle data, så man kan skaffe sig et overblik over problemets omfang. EU-kommissionen nedsatte en særlig ekspertkomité, som har analyseret problemet i en europæisk kontekst og udviklet en lang række anbefalinger til EU-landene for at øge beskyttelsen og give assistance til ofre samt at bekæmpe den form for kriminalitet. Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE), og som omfatter landene i det tidligere Sovjet samt

USA, har udarbejdet en særlig handlingsplan. Desuden er der nedsat en særlig taskforce med hovedkvarter i Wien, som har til opgave at bevidstgøre samtlige medlemslande om problematikken – både modtager-, transit- og afsenderlande – samt at lobby for at alle lande i OSCE-regi tiltræder Palermo-protokollen og udarbejder nationale handlingsplaner. De skal omfatte både forebyggende indsatser samt assistance og beskyttelse af ofre samt bekæmpelse af den kriminalitet, som menneskehandel er udtryk for.

Danmark har tiltrådt Palermo-protokollen, og i 2003 blev en dansk handlingsplan for bekæmpelse af menneskehandel præsenteret. Handlingsplanen har især fokus på at yde assistance til ofre, som henvender sig til uafhængige organisationer som f.eks. Reden-Stop Trafficking og til at styrke politiets indsats på området.

Det er Social og Ligestillingsministeriet, der er ansvarlig for handlingsplanen.

Om forfatteren:

Charlotte Flindt Pedersen er medarbejder ved Institut for Menneskerettigheder og ansvarlig for arbejdet med menneskerettigheder i de nye uafhængige stater i SNG-området. I forbindelse med sit arbejde i SNG, har hun undersøgt situationen i Ukraine, Moldavien og Hviderusland for det danske udenrigsministerium med henblik på at komme med forslag til dansk støtte til landenes indsats mod menneskehandel.

Rumænske kvinder:

Internationalt samarbejde styrker

Gennem internationalt samarbejde med bl.a. Folkevirke har rumænske kvinder oplevet en uvurderlig udvikling

Af ledende direktør Mioara Boanta, Organizati Femeilor – Tg. Frumos Local Women's Organisation

Da emnet synes så stort og svært at overse, kan det være en god ide at præsentere hele det internationale samarbejde mellem rumænere og danskere ved en SWOT-analyse, så jeg kan organisere faktorer og resultater, som fremkommer ved det internationale samarbejde.

Jeg håber også, at læsere vil tilføje egne synspunkter ud fra erfaringer – direkte eller indirekte – eller komme med forslag til nye ideer og muligheder for at udbygge det internationale samarbejde.

Styrker

Jeg vil begynde SWOT-analysen med at se på styrkerne.

Partnerskab og samarbejde i internationale projekter giver øget gennemslagskraft.

– Det dansk/rumænske partnerskab og samarbejde mellem kvindeorganisationer begyndte i 1992 med ACWWs Verdenskvindekonference i Haag/Nederlandene, hvor vi første gang mødte repræsentanter for seks-syv danske kvindeorganisationer. Vi kom tættere på hinanden ved den europæiske ACWW konference i Estland i 1996, hvor der blev skabt basis for et langt og udbytterigt partnerskab; i 1999 ved at deltage i de nordiske landes konference for kvindeorganisationer i Oslo, Norge, og i dagene 1.-9. september 2001 ved det projekt, der blev holdt i København

med støtte fra den Danske Demokratifond og i samarbejde med Folkevirke. Endelig i 2003 og 2004 deltog vi i Grundtvig 2 projektet under EUs Socrates program med Folkevirke som koordinator.

Projektet blev gennemført under overskriften »The Workshop of Democracy«, hvor Local Women Organization (LWO) Targu Frumos/Rumænien deltog sammen med folkeoplysere fra Tyskland og Grækenland.

Endnu et Grundtvig 2 projekt under EUs Socrates program – »A Guide to Intercultural Understanding« – begyndte i september 2003 og blev afsluttet i august 2004. Det omfattede 12 medlemmer af Folkevirke og fire medlemmer af LWO/Targu Frumos/Rumænien.

Jeg må her fremhæve den tætte forbindelse med Folkevirke. Projekterne tværs over grænserne har bygget bro mellem organisationerne, så vi nu har haft fire års fælles historie og fælles aktiviteter. Udover de officielle aktiviteter har vi tilbragt mange behagelige timer sammen, som hjælper med til at forstå en anden kultur, religion og uddannelse, men som samtidig viser, at vi på de vigtigste områder har mange sammenfaldende principper.

Eksemplernes magt

I forbindelse med projekterne har repræsentanter fra det gamle Europa haft forbindelse med kvinder fra et lukket land som Rumænien, som er på vej mod demokratiet. Kvinder, der bor i en

lille by i den fattigste del af Rumænien – i den nordlige del af Moldavien – og som i mere end 45 år ikke har haft adgang til oplysning, uddannelse og kommunikation.

I løbet af projekterne har det været muligt at vise eksempler på mange forskellige måder at behandle og løse forskellige problemer i dagligdagen ved at bruge demokratiske metoder.

Deltagerne har gennem debatter fået indsigt i forhold som rettigheder og ansvar i sager om menneskerettigheder, ejendomsret og adgang til de steder, hvor man kan træffe afgørelser om sociale, uddannelsesmæssige og økonomiske problemer.

I løbet af projekterne er der også kommet eksempler på brug af demokratiske spilleregler, når mennesker fra forskellige lande med forskellig kultur og religion skal leve sammen: ungarere, sigøjnere, serbere, ukrainere og tyrkere.

Der er blevet fremlagt flere eksempler på kvinders indflydelse i sager om at forandre/forbedre mentaliteten, eget og familiens liv, befolkningsgruppe og samfund. For de rumænske deltagere har eksempler på Folkevirke-aktiviteter, som kan være med til at styrke organisationen og give inspiration og ideer til andre, nye aktiviteter eller forbedringer af allerede eksisterende aktiviteter været en stor inspiration. Der har bl.a. været forslag om varigt fokus på kvinders problemer – f.eks. på landet, hvor kvinders tilværelse er vanskeligere.

Det har været spændende at opleve eksempler på stærke kvindelige personligheder, som har haft visioner om kvinders muligheder og magt til direkte eller indirekte at ændre samfundsforholdene i eget land; kvinders medvirken til at lette dybereliggende forandringer i den sociale opbygning i nye demokratiske lande.

Nye metoder

Studiekredsметоден fremlagt af bl.a. Jeanne Bau-Madsen, Annemarie Balle, Britta Poulsen og Kirsten Andersen, der arbejder på at fremme kvinders deltagelse i socialt og undervisningsmæssigt arbejde. Denne metode er især rettet mod at fremme forståelse for forskellige livsformer og give dem nye dimensioner.

I løbet af projekterne har vi – de rumænske deltagere – oplevet eksempler på kvinders kreativitet og kvinders gennemslagskraft.

Samtidig har projekterne sikret, at alle deltagere har fået mulighed for

at kende spændende former for studiematerialer som f.eks. brochurer og tidsskrifter samt lære teknikker og metoder for at oprette kvindeorganisationer, at arbejde i partnerskab, gennemføre projekter, tilpasse modellerne bedst muligt, køre kvindeorganisationernes aktiviteter effektivt samt at opsøge menneskelige og materielle ressourcer. Efterfølgende har vi kunnet tilpasse alt dette til egne forhold. Det var med de metoder, at Folkevirke kunne skaffe sig erfaring og få tilbagemeldinger om, hvad der virker og måske ikke virker så godt i ikke-danske sammenhænge og kan gøres bedre.

Venskabets betydning

De internationale møder har etableret stærke forbindelser med gruppen og i de personlige/individuelle forhold. Når det drejer sig om f.eks. gruppearbejde, giver det sig forskellige udtryk lige fra den snævre kontakt omkring projektemnerne til et bredere samarbejde om for-

skellige aktiviteter. Desuden kan råd og vejledning om forskellige organisatoriske problemer blive en del af gruppensamarbejdet, som f.eks. Folkevirke og LWO selv.

De personlige forbindelser ligger bag alt det samarbejde, som vi indtil nu har deltaget i, fordi den personlige hjælp og tillid skaber håb i en håbløs situation og giver den svagere person styrke til at overvinde egne vanskeligheder og til at hjælpe andre til at gøre det samme. Man finder ressourcer og kræfter i sig selv til at hjælpe andre i bevidstheden om, at der er mennesker, der stoler på en og er parat til at hjælpe, hvis man møder vanskeligheder, som man ikke kan klare.

Jeg må her fremhæve den stærke og varige forbindelse, jeg har haft med Gunhild Christiansen fra 1992 og med Annemarie Balle fra 2000.

Svagheder

Hvis der er svagheder ved projekter, som går på tværs af grænserne, er de efter min mening ikke svag-

Et glimt fra debatterne i Folkevirke, da de rumænske folkeoplysere besøgte København. Som nummer to fra venstres leder Mioara Boanta, som også er forfatter til denne artikel.

Foto: Bjarne Højbert.

heder som sådan, men måske snarere svagheder hos de involverede personer. Folkevirke har imidlertid lang tids erfaring med denne type projekter, og vi vil også hævde, at vi har fået erfaring og vil være i stand til at overføre danske kvindeorganisationers erfaring til rumænske kvindeorganisationer, ikke blot fra en organisation til den anden, men også fra forskellige kvindeorganisationer.

I projektet fra 2001 var der repræsentanter fra syv organisationer fra fem meget forskellige steder: Intorsuara Buzaului/Brasov amt, Dej, Bukarest, Bacau, Iasi og Targu Frumos.

På tværs af grænser

En af fordelene ved at arbejde på tværs af landegrænser er, at man får sat perspektiv i debatten ved at forstå, hvad demokrati betyder med alle sine regler – rettigheder og ansvar – og som noget at det allervigtigste retten til at vælge mellem alternativer. Ved at benytte studiekredsmetoden og dialogen fik vi et godt indblik i at se mulighederne for at kunne ændre egne

standpunkter efter diskussioner på møderne og ud fra, hvad vi så, læste og kunne tale om.

Gennem debatterne kunne vi desuden få oplysninger og kendskab til administrative love, regler og respektere dem, ligesom vi fik mulighed for at opøve kommunikationsmuligheder – at lære at tolke information og videregive meningen.

Desuden giver de internationale møder mulighed for at møde nye kulturer, nye steder og opleve en ny historie, og dermed komme hjem med nye erfaringer og viden, især om uddannelse.

Lærere fra bl.a. børnehaver og højere læreanstalter har deltaget i disse projekter, og lærerne har haft mulighed for at viderebringe de mange oplysninger samt viden til læreanstalter og skoleelever og derved kunne sikre, at forandringerne på skolearbejdet bliver endnu større;

Der har været store fordele ved at kunne være en del af kvindebevægelsernes visioner i både de vestlige og østlige lande. At kunne dele informationer og kommunikere frit

er en fin mulighed for at udbrede viden begge veje – dårlige erfaringer fra Østeuropa skal forstås, så det mareridt, som vi levede i, ikke risikerer at blive gentaget.

Gennem de folkeoplysende projekter giver man dygtige kvinder mulighed for at leve deres eget og familiens liv bedst muligt med respekt for demokratiets principper og ægte værdier. Der kan lade sig gøre, når man sørger for at formidle og give oplysninger til interesserede.

Trusler

De rigtige trusler kan komme, hvis der ikke er en bred forståelse eller transnational deltagelse, eller hvis man ikke er klar over, hvad kvinder kan udrette sammen. Desuden er nogle af de store trusler manglende information, manglende kommunikation og manglende adgang til uddannelse.

Det er en trussel at føle sig isoleret, føle sig forladt, marginaliseret og ignoreret af de lokale myndigheder. Men også en udelukkelse fra de organiserede kvindeorganisationer og af det europæiske borgerskab kan være en trussel.

De trusler har vore medlemmer overvundet, og det anser vi for et vigtigt aspekt i den udvikling, vores organisation har gennemgået med støtte fra Folkevirke.

Jeg vil gerne afslutte denne præsentation med det slogan, vores organisation har valgt, og som sammenfatter resultatet af samarbejdet henover grænserne. Det vi har lært, på den ene eller anden måde, har løftet os op på et højere oplysningsniveau. Det har vi taget med hjem, og det gentager vi og udvider betydningen, sådan at vores slogan nu er:

»Når du uddanner en mand, uddanner du en person; når du uddanner en kvinde, uddanner du en verden!«.

Ligestillingen i Danmark – lige nu

Set med 3F-briller er det et broget billede

Af Jane Korczak, 3F

Jeg har fået den blandede fornøjelse at skulle skrive om ligestillingen i Danmark lige nu. Når jeg kalder det en blandedt fornøjelse, er det fordi jeg synes, der ikke tegner sig et særligt positivt billede.

Jeg oplever, at den manglende ligestilling mellem mænd og kvinder bliver mere og mere synlig samtidig med, at uligheden statistisk set stadig er et faktum.

Der sker – statistisk set – ikke mange fremskridt og alligevel er der rigtig mange, der slår en autopilot til, ligesom man ofte hører bemærkninger som: »Det går jo fremad« – eller »I Danmark er vi førende på ligestillingsområdet, så der er jo ingen grund til at beklage sig« eller »Med den ny generation kommer det af sig selv«.

Men der er ingenting, der kommer af sig selv ud over lommeuld!

Jeg tror, at uligestillingen mellem mænd og kvinder i Danmark er den uretfærdighed, der bruges flest ressourcer på, IKKE at tale om!

Eksempler på uligheder

Lad mig nævne nogle fakta. Ligestilling handler om, at mænd og kvinder har lige andel af magt, ære, penge og omsorg. Det har vi besluttet politisk i Danmark for mange år siden. Det skal ikke være kønnet, der bestemmer hvilket job man får, og hvilken løn man får.

Hvis vi ser på magten, så har vi et politisk system, hvor en tredjedel af folketingsmedlemmerne er kvinder, en fjerdedel af kommunalbestyrelsesmedlemmerne er kvinder, en femtedel af ministrene er kvinder, og under en tiendedel af borgmestrene er kvinder. Der er

langt til halvdelen af den politiske magt!

I fagbevægelsens politiske organer er der bestemt heller ikke noget at prale af: I LO's hovedbestyrelse har vi måttet indsupplere kvinder for at kunne se os selv i spejlet.

Vi er nu nået op på at have en tredjedel kvinder.

I LO's daglige ledelser er en fjerdedel af medlemmerne kvinder.

Men værre er det på chefniveau. Politik-niveauet er ikke det værste: På chefniveau er det omkring en tyvende del af topcheferne, der er kvinder. Og så er der en skævhed, jeg ikke har officielle tal på. Men der er inden for de sidste år opstået en ny stillingsbetegnelse med megen magt: spindoktorer. Her vrimer det også med mænd. Jeg tror, at jeg kun kan komme i tanke om en enkelt kvindelig spindoktor. Der er også et andet magtfuldt niveau, jeg selv har observeret, der er meget fyldt med mænd: konsulenter i ledelsessekretariater, der laver dagsordener og referater. F. eks. er der i LO's ledelsessekretariat syv mænd og nul kvinder.

Kan man forestille sig, at nu hvor kvinderne langsomt er på vej ind i de politiske organer, siver mændene ud i laget af ansatte dagsordenssættere?

Et faktum er, at der er langt til den halve magt for kvinder i Danmark.

At levere varen

Og alligevel kan man i en af landets »pæne« aviser, »Politiken«, læse en debatartikel af Sørine Godtfredsen, der stiller spørgs-

målet: »Kvinder på toppen i dansk politik – hvad skal det nytte?«.

Hun argumenterer med, at det er pinligt og ydmygende, hvis det viser sig, at alle de kvindelige politikere ikke »kan levere varen«.

Her må jeg spørge: Hvad er varen? Hvem skal definere kvaliteten på varen? Kan man i øvrigt forestille sig Sørine Godtfredsen spørge: Mandlige politikere – hvad skal det nytte?

For mig at se, er det en kvindelig journalist, der inderst inde tror på, at det politiske menneske er en mand.

Hvorfor skal kvinder kunne nytte, for at være berettiget til at være her? Når mænd ikke skal?

At det kan tænkes i 2005 er utroligt, og at det kan trykkes i en anstændig avis er endnu mere utroligt!

Lønforskelle

Lad os se et øjeblik på pengene. Inden for LO-området er der et løngab på ca. 15 procent, hvoraf de ca. fem procent er uforklarlige og derfor må være en form for diskrimination. Sådan har det stort set været i de 30 år, hvor ligelønsloven har været indført. Det er også et faktum, at kvinder figurerer oftere i arbejdsløshedsstatistikkerne end mænd.

3F har f.eks. for nylig fået en ny statistik på ledige opdelt på køn og oprindelsesland. Ikke overraskende – men alligevel ærgerligt – viser den, at kvinder er mere ledige end mænd, og minoritetskvinder er mere ledige end minoritetsmænd, som igen er mere ledige end kvinder med dansk oprindelse. (Tallene er: danske mænd: fem procent, danske kvinder: 10 procent, minoritetsmænd: 11 procent og minoritetskvinder: 13 procent).

Da arbejdsskadestyrelsen udarbejdede sin statistik fra 2004, lavede de en særlig kønsopdelt statistik, hvoraf det fremgår, at kvinder får anerkendt væsentligt færre erhvervs sygdomme samt får tilkendt lavere erstatning end mænd.

Vi ved, at kvinder går før på efterløn end mænd og dermed går på en lavere indkomst. Vi ved, at kvinders pension er lavere end mænds – bl.a. fordi man ikke optjener pension af sin orlov.

Der er LANGT til, at økonomien er bare nogenlunde lige delt mellem mænd og kvinder.

Hvem står bag?

Hvis man ser på »æren«. Hvilket køn er det, der får æren for at være forfattere af de bøger, som børn i folkeskolen skal læse? De fleste er mænd. Hvilket køn har malet de malerier, der købes af de offentlige museer? Det er for langt den største del mænd, både før og nu.

Hvilket køn får æren, når der tales religion?

Jeg kunne blive ved: Næsten hele vejen igennem er det mænd, der får æren for det, der sker i det offentlige rum.

Vi skal også dele omsorgen – den ressourcekrævende og givende opgave det er at give omsorg til andre

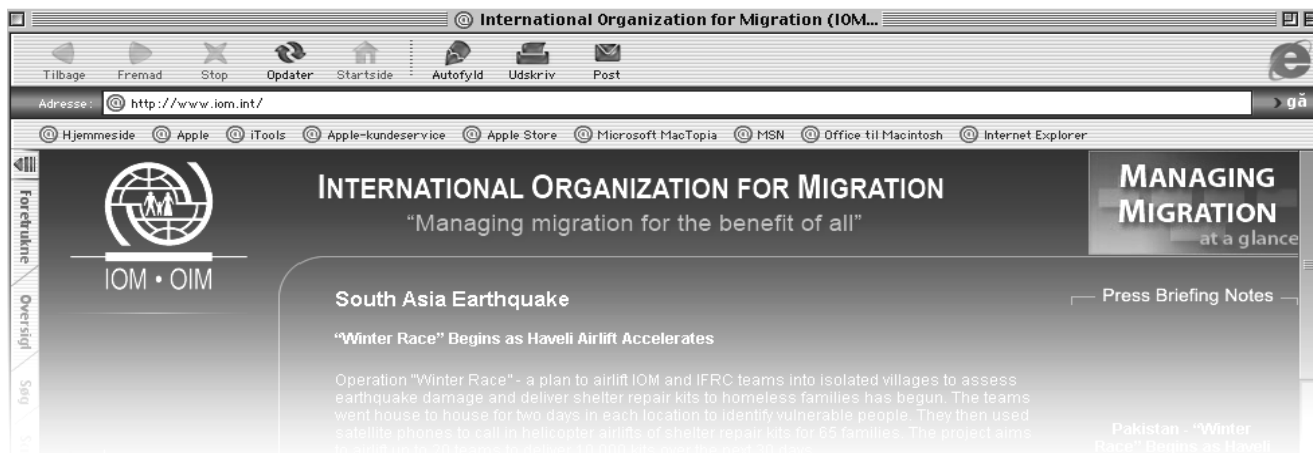
mennesker. Her er skævheden også stor. Men her er det kvinderne, der fører, når det gælder f.eks.:

- Børnepasningsorlov
- Barselsorlov
- Social – og sundhedsassistenter
- Sygeplejersker
- Orlov til at passe døende i eget hjem

Vi må konstatere, at skævheden skærer hele vejen igennem samfundet: mænd og kvinder deles i alle forhold og på alle niveauer. På den baggrund er det opsigtsvækkende, når formanden for Folketinget meddeler – til forslaget om nedsættelse af et ligestillingsudvalg i Folketinget – at det ingen mening giver, for det lapper for meget over andre områder. Men det er jo netop det, der er udfordringen. Det vækker også til eftertanke, når ligestillingsministeren siger, at hun er indifferent over for et ligestillingsudvalg, for det betyder jo dybest set, at hun er ligeglad.

Nu er det, at jeg må konstatere, at vi har en meget stor ligestillingsudfordring i Danmark.

Ungarske kvinder:

Handel med kvinder over grænser

Gode resultater af internationalt samarbejde

Af IOM, International Organization for Migration

IOM, International Organization for Migration, Budapest har valgt Women's Rights Association – NANE – til at stå for den informationshotline, som indgår i organisationens informationskampagne for at afskaffe den grænseoverskridende handel med kvinder – det såkaldte trafficking.

Valget gav sig næsten af sig selv, da NANEs seniorpersonale har stor erfaring med at drive en hotline, der rådgiver voldsramte kvinder.

Lige efter kampagnens start var der dagligt en halv snes reelle opkald om dagen. Det store antal varede en måneds tid – siden faldt antallet til mellem fire og seks reelle opkald om dagen.

De personer, der kontaktede os, var typisk kvinder mellem 17 og 30 år, der ønskede at arbejde i udlandet. Opkaldene var næsten ligeligt fordelt mellem kvinder, der netop var begyndt at søge, og kvinder, der allerede havde kontaktet et eller

flere bureauer eller havde et konkret tilbud eller en underskrevet kontrakt på det tidspunkt, de opsøgte os.

Muligheder for assistance

Foreningens assistance omfattede typisk at tjekke bureauet, de planlagde at opsøge – eller allerede havde henvendt sig til – ud fra en liste af officielle ansættelsesbureauer. Herefter blev en liste af sikkerhedsforanstaltninger for tiden før og efter afgang gennemgået, ligesom kvinderne blev orienteret om bl.a. lovlige og ulovlige jobs samt arbejdstilladelser. Når det var muligt fik kvinderne desuden telefonnumre på hjælpeorganisationer i de pågældende lande.

I nogle tilfælde modtog medarbejderne på hotline opkald fra bekymrede mødre. De drejede sig ofte om et direkte ønske om på en eller anden måde at forhindre deres døtre i at rejse til udlandet.

I de tilfælde, hvor en datter beslutter at rejse udenlands, blev mødrene rådet til at støtte deres døtre frem for

at vende ryggen til dem, så de ikke mister forbindelse med deres mødre. Foreningen har desuden brugt mange ressourcer på at oplyse andre europæiske organisationer, som også arbejder med trafficking, om vore aktiviteter.

En direkte følge af vores arbejde har været en kontakt med Proyecto Esperanza i Spanien, som bad os modtage i alt tre kvinder, der kom fra dem. Ved hjælp af IOMs infrastruktur modtog vi disse kvinder i lufthavnen og holdt forbindelse med dem efter at de var ankommet. Vi samarbejder også med LEFÖ fra Østrig omkring deres ungarske klientel. Dette arbejde er imidlertid kun meget sporadisk, da vi ikke har midler til at klare denne type arbejde i større omfang.

Om vore aktiviteter kan vi som helhed sige, at vores formål med at styrke kvinderne ved at give oplysninger om fakta og realiteter bag deres forehavende i de fleste tilfælde har været en succes.

Kvinder i Ungarn:

Målrettet indsats skal sikre kvinders retsstilling

Af Szilia Malik, NANE

Der findes fortvivlende få hjælpemuligheder for misbrugte kvinder og børn i Ungarn. Embedsmænd og andre i det strafferetslige system – inklusive bl.a. sagførere og dommere samt håndhævere af lovene og sundhedssystemet – viser kun lidt sympati eller medfølelse for ofrene. Meget tyder på, at de ikke kender meget til problematikkerne i forbindelse med vold mod kvinder – eller tænker på, at det er en overtrædelse af menneskerettighederne. I Ungarn er der en meget lang vej til, at lovens ord om menneskerettighederne som den er nedskrevet i Ungarns forfatning, også udøves i praksis.

Kvindes rettigheder

Offentlig debat og et bedre lovgrundlag for kvinders rettigheder

har altid haft høj prioritet hos NANE. I 1994 startede vi en offentlig kampagne i medierne og begyndte at samle underskrifter med det formål at få voldtægt inden for ægteskabet indført under voldtægtsbegrebet i Ungarns lovgivning.

I 1995 anmodede foreningen Højesteret om at erklære denne undtagelse forfatningsstridig. Skønt det aldrig lykkedes Højesteret at udtale sig om det, ændrede Ungarns parlament straffeloven i 1997, så ægteskabelig voldtægt blev forbudt ved lov. I 1999 organiserede NANE i samarbejde med en amerikansk, almennyttig organisation og andre ungarske NGO'er offentlige debatter, ligesom foreningen demonstrerede mod indskrænkning af forplantningsrettighederne.

Nej til diskrimination

I øjeblikket har NANE indsendt to

lovforslag – det ene til Justitsministeriet, det andet til parlamentet. Begge forslag drejer sig om at afskaffe diskriminationen af kvinder og piger, som de nuværende love forlænger i al evighed. Disse forslag blev udarbejdet og underskrevet i samarbejde med andre menneskeretsorganisationer.

Skønt NANE har en stram økonomi, forsøger vi alligevel at skaffe retshjælp til flest mulige ansøgere.

Mange af dem der henvender sig til os, har brug for råd og vejledning om lovens muligheder. Denne hjælp gives enten af vore erfarne frivillige på Hotline eller af jurister, som vi er i kontakt med.

Nogle af klienterne har brug for retshjælp, som vi ofte kan yde fra særlige øremærkede midler. Hidtil har NANE ikke haft mange penge til dette formål, men der er et voksende behov for, at organisationen

skaffer midler til netop retshjælp – en aktivitet, der bl.a. omfatter hjælp til at skrive officielle breve og ansøgninger, samt i juridiske sager at ledsage klienten til retten eller til myndigheder. Det er foreningens indtryk, at en kvindelig klient ofte risikerer at blive behandlet mere overfladisk, hvis hun er alene. Desuden kan foreningen somme-tider også dække klientens rejse-omkostninger.

Tilbud om oplæring

Vores samarbejde med institutioner i og uden for regeringen om at forbedre politikken består bl.a. i oplæring, som vi tilbyder ansatte inden for så forskellige områder som f.eks. politiet og sundhedsplejen foruden oplæring/demos på skolerne og hos andre NGO'er. Foruden et indledende møde på ca. 60-90 minutter, som vi ofte bruger lokalt, suppleres med tre oplæringsmoduler: en foreløbig oplæring på 10-15 timer, en udvidet træning på 30 timer og et fuldt kursus på 50 timer.

NANE's første offentlige kampagne er under udarbejdelse. Den omfatter brochurer, visitkort og plakater om voldssofres rettigheder, virkningerne på kvinder og børn af vold i hjemmet, og de forholdsregler, som kommuner, myndigheder, politikere og eksperter kan tage for at forhindre og/eller standse volden mod kvinder og børn.

Komplekst problem

Det er vigtigt at forstå, at kvinders og børns rettigheder ofte er tæt forbundet i Ungarn. Skønt NANE har sit fokus på sager om kvinders rettigheder, finder vi ofte, at vi også er talsmænd for børns rettigheder. Dette sker især, når det gælder vold og mishandling i hjemmet, eller når seksuelt misbrug er involveret. Derfor har vi inkluderet børn i beskrivelsen af vore aktiviteter alle steder, hvor børn – som vi er vidne

til hver dag – mishandles i direkte forbindelse med mishandling af kvinderne.

Projekter

I hæftet »Hvorfor bliver hun?« beskrives en voldsramt kvindes baggrund, hendes forhold til misbruger, måder hvorpå enkeltpersoner og institutioner kan hjælpe hende, og hvordan hun selv kan finde kræfter til at forbedre sin situation.

Målet er at finde frem til unge mennesker, som også er ramt af vold, men som er bedre i stand til at indse og forandre dette end mange voksne mennesker.

Projektet International Organization for Migration – Hotline retter sig mod kvinder, som ønsker at

arbejde i udlandet. Formålet med projektet har dels været at ned-sætte de risici, som kvinder er udsat for, når de arbejder i udlandet – især tvangsprostitution og trafficking (handel med kvinder over grænser), og dels at tilbyde oplysning om deres pligter og rettigheder i udlandet, samt også at kunne tilbyde oplysning om institutioner, som de kan henvende sig til i nødstilfælde.

Sidst kan nævnes en almen oplysningskampagne, som bygger på midler fra Soros Foundation og USIS. Her fortælles bl.a. om, hvordan man kan genkende volden, de ramte kvinders rettigheder, voldens virkninger på børn, myter og fakta om vold i hjemmene, og oplysning om hotline.

Sådan målrettes arbejdet

Women's Rights Association – NANE – er en græsrodsbevægelse, som blev grundlagt i 1994. I 1999 blev den accepteret som en organisation med det velgørende som hovedformål. Mere konkret arbejder organisationen for at sætte en stopper for overtrædelser af menneskerettighederne og især bremse vold mod kvinder og børn gennem forsvar og personlig støtte i forbindelse med mishandling.

Nogle af foreningens vigtigste aktiviteter er:

- Oprettelse af en »hotline« bemandet med frivillig arbejdskraft, og som især skal støtte kvinder og børn, der har været udsat for fysisk, seksuel, økonomisk og følelsesmæssig vold;
- Gennem lobbyarbejde og ved at foreslå lovændringer, så nugældende regler gøres mere retfærdige, samt ved at føre processer om kvinders og børns indflydelse og at beskytte kvinders rettigheder;
- Skaffe retshjælp til voldsramte eller på anden måde mishandlede kvinder;
- Samarbejde med regering og NGO'er om at forbedre politikken;
- Almen oplysning om årsager og virkninger af vold mod kvinder og børn samt om ofrenes rettigheder.

Hotline er åben fra 6 morgen til 10 aften syv dage om ugen. Der er 15 uddannede, frivillige, som sidder parat med medfølelse og oplysninger om juridiske muligheder. Gennemsnitligt er der 60 opkald om ugen – antallet er stigende.

Manegeklavn eller regeringens eneste mandfolk?

I artiklen tegnes et portræt af Folkevirkes stifter Bodil Koch, som gennem mange år var den ildsjæl, som sikrede Folkevirkes store udbredelse – og senere fremstod som en meget karismatisk politiker

Af dr.phil Birgitte Possing

I maj 1958 gik et fotografi fra NATO konferencen i København ud i verdenspressen. Fotografiet viste den amerikanske udenrigsminister John Foster Dulles stå med et forbløffet og dybt skeptisk ansigtsudtryk. Han stirrede på den danske kirkeminister Bodil Koch, der i selskabskjole, med tændt cigar i hånden og blikket fastholdt i hans øjne, stod over for ham. Hun kritiserede USA's udenrigspolitik i Kina og holdt sig heller ikke tilbage for at anfægte John Foster Dulles' egen mccarthyistiske kommunistjagt i USA.

Det var midt under den Kolde Krig, og her stod en minister fra et af de mindre lande i Nato-alliancen og tillod sig at gå i rette med storebror. At ministeren var en perlekædebesmykket kvinde med cigar og et glas i hånden, gjorde ikke situationen bedre.

Han var rystet.

Det var den danske regering til gengæld ikke. Kirkeminister Bodil Koch, der her blandede sig i udenrigspolitik, som jo ikke var hendes ressort, blev ikke bedt om at trække sine ord i sig. Ikke bedt om at undskylde med, at der var tale om en misforståelse eller en kikser. Hvad ville en partileder mon have bedt hende om i dag?

Hendes angreb på Foster Dulles var ikke en kikser, og det vidste alle, inklusive statsminister Viggo Kampmann. Hun havde hans fulde støtte, fordi hun »menneskelig-

gjorde det udenrigspolitiske, fattede kunstens evne til at forløse bundne kræfter og engagerede sig i politik, så tanker og følelser stod spændte som en bue«, som han poetisk udtrykte det. Det gjorde ikke ham noget, at Bodil Koch var frygtelig irriterende en gang imellem; hun vakte jo også begejstring blandt folk, sagde han ved sin afgang i 1963.

Hvilken partileder, hvilken statsminister har et sådant format i dag? Hvilken minister tør i dag på

én og samme gang være kritiker af autoriteterne og guide i samfundstænkningen, som Bodil Koch vovede det?

Turde gå mod strømmen

Uden at svare her vil jeg blot minde om, at der for en generation siden fandtes politikere og ministre i dansk politik, der havde mod til at lede det folk, de var valgt af. Der vovede at gå imod strømmen. Én af disse var Bodil Koch, der var Danmarks tredje kvindelige mini-

Den berømte situation, hvor den danske minister og initiativtager til Folkevirke, Bodil Koch står i engageret samtale med den amerikanske udenrigsminister John Foster Dolles

ster, udnævnt første gang i 1950. Fra 1953 til 1968 sad hun uafbrudt som minister under skiftende socialdemokratiske regeringer. Hun var kirke- og til sidst kulturminister. Men til manges fryd og ligeså manges irritation blandede hun sig i alt muligt andet, især i udenrigspolitik.

Samme år som Nato-konferencen i København blev kunstmaleren Mogens Andersen spurgt af Udenrigsministeriet, om han ville deltage i en kulturdelegation på en rejse gennem dele af Sovjet og Østeuropa. Delegationen skulle ledes af – Bodil Kjer – syntes han, der blev sagt. Med slet skjult begejstring og bankende hjerte sagde han ja. En uge efter fik han papirerne og fandt ud af, at det var Bodil Koch. Han ringede til Udenrigsministeriet og sagde, at han ikke kunne drømme om at rejse med så patetisk forkyndende, frastødende og skrækkelig en kvinde som Bodil Koch. Han blev mindet om, at hans ja var et borgerligt ombud og blev bedt om at rejse. Det gjorde han så.

På turen opdagede han, at »overalt, hvor Bodil Koch kom, mistede folk vejret og blev begejstrede«. Det blev han også selv. Mogens Andersen og Bodil Koch faldt for hinandens humor og selvironi og blev venner for resten af livet. Han så hende derefter som kyndig, karismatisk, tillidsvækkende, brændende og tændt mobiliserende, fortalte han i et interview i 1993.

I begyndelsen af oktober måned 1964 blev den europæiske kirkekonference afholdt ved Nyborg Strand. De kirkelige deltagere fra DDR blev af Udenrigsministeriet nægtet indrejsetilladelse i Danmark. I stedet for at aflyse kirkekonferencen eller holde den uden øst-europæerne fastholdt kirkeminister Bodil Koch invitationen til de øst-europæiske kirkelige. Hun lejede skibet »Bornholm«, lod deltagerne

gå om bord og afholdt mødet i neutralt farvand, så alle kunne være med.

Skarp kritik

På en rejse i Nigeria i tresserne var Bodil Koch i egenskab af dansk minister blevet indbudt til at tale for den lokale Rotary klub i Lagos. Her benyttede hun lejligheden til et heftigt udfald mod den hvide befolkning i Sydafrika og mod kolonimagternes optræden i Afrika. Det vakte ikke begejstring i regeringen derhjemme. Rygtet gik, at hun var tæt på at blive ekskluderet af partiet. Men det var kun et rygte. Hverken statsministeren eller andre regeringsmedlemmer så meget som overvejede at anfægte hendes ministerstol.

Rygter om eksklusion svirrede også, da hun sagde ja til at tale ved den historiske atommarch i påsken 1961. Her sagde hun til de 25.000 demonstrerende: »Jeres opgave er ikke overflødig. Den er at holde politikerne til ilden, så de ikke lader hænderne synke over for de store, vanskelige og indviklede spørgsmål. Der gives ingen patentløsning. Der gives kun en lang og trang vej mod et nyt politisk klima«. Det var samme år som Berlin-muren blev rejst, og demonstranterne kritiserede den regering, hun selv var medlem af. Men også her viser kilderne, at hun havde sin statsministers opbakning. Der var nemlig meget på spil: Hun havde vælgertække og trak stemmer til Socialdemokratiet som få.

Ved Rebildfesten i sommeren 1970 citerede hun for åben mikrofon den sorte borgerrettighedsforkæmper Eldridge Cleaver, selv om Rebildkomitéen havde slettet citatet fra hendes tale: »Du behøver ikke lære en rose at blive rød eller et træ at springe ud. Du skal bare lade det være i fred og ikke kaste salt på rødderne. Og rosen vil blive rød og træet springer ud«.

De kritiske spørgsmål

Disse scener var karakteristiske for

minister Bodil Koch. Gang på gang kolliderede hun med opfattelser af, hvad der var god tone i det politiske liv, og gang på gang stillede hun ubehageligt kritiske spørgsmål, også blandt sine egne i Socialdemokratiet. Især i udenrigspolitiske spørgsmål gjorde hun sig bemærket ved at gå imod partilinen: Hun var imod Vesttysklands optagelse i Nato, imod atomoprustningen, imod USA's intervention i Vietnam, og hun talte tidligt ulandenes sag. Det gjorde hende ikke til kommunist, tværtimod.

Sovjetunionens Nikita Krustjev fik også hendes kritik at føle under et besøg i København. Hun bekæmpede enhver form for -isme, både til højre og til venstre. Politik var for hende, hvad hun kaldte »en forpligtelse overfor medmennesket«.

Politisk betydning

Bodil Koch har hidtil haft en mærkeligt kluntet og modsatrettet plads i dansk historie: Hun er stort set skrevet ud af den nationale historieskrivning fra besættelsestiden og den Kolde Krig. Alligevel kan man i forskellige mindeskrifter spore to holdninger til hende. Den ene har hævdet, at hun ikke var rigtig politiker og derfor ikke betød andet i dansk politik end at spille »manegeklavn«. Udtrykket stammede fra hende selv og pegede selvironisk på, at hun sagde det, der burde siges, men som helst ikke måtte udtrykkes. At hun spillede hofnarrens rolle.

Den anden holdning har hævdet, at hun var én af de mest betydningsfulde politiske personligheder i efterkrigstiden og regeringens »eneste Mandfolk«. Ved hendes død i 1972 lød det da også samstemmende på tværs af partiskel, at få havde betydet så meget i politik som hun. Dette blev gentaget i rigshistorikeren Tage Kaarsteds værk om de danske ministerier fra 1848-1972. Men så blev det glemt

igen under dansk historieskrivnings visionsløse trang til at sætte historiske personligheder i båse. Der hørte Bodil Koch nemlig ikke hjemme.

Var de to modstridende opfattelser af Bodil Koch som offentlig figur egentlig så modstridende, som de er gjort til? Og var de i sig selv grund til at skrive hende ud af dansk historie?

Næh, hvorfor det? Der er tværtimod grund til at erindre en politiker, der forstod sin opgave – ikke som levebrødspolitiker eller som taktiker, men som en ledende og visionær debattør: Som den, der udfordrede og guidede befolkningen, først under besættelsen, siden i en isnende koldkrigstid. Som den, der udfordrede såvel partifæller som politisk uenige kolleger til at tænke sig om. Som den, der forstod sin demokratiske pligt som valgt politiker.

At det både er nemt og svært at forstå Bodil Kochs humanistiske vision, er netop god grund til at give hende plads i historien. Hun var den intellektuelt begavede og politisk velplacerede minister, der viste sin betydningsfuldhed ved at sige alle de forkerte ting de rigtige steder og alle de rigtige ting de forkerte steder. Hun talte »hvast og lige på, nu og da forfejlet, men oftere i plet«, som det hed fra en bor-

gerlig modstander, da hun døde i januar 1972.

Åndfulde visioner

Hvis man forfølger Bodil Kochs demokratiske idé, humanistiske vision og feministiske selvfølgelighed fra første færd, hvis man læser hendes offentliggjorte artikler og upublicerede taler, og hvis man lytter til hendes drøm om »at indgyde samfundet menneskets ånde«, kan man forstå, hvorfor pragmatiske taktikere helst ville stoppe vat i ørerne: Hun havde åndfulde visioner, patos og store armbevægelser. Men hun var også guddommeligt uimodståelig og begavet. Hun brugte bevidst kunsten politisk og tolkede den moderne kunst som udtryk for menneskets splittelse, søgen og frigørelse i en »atomsprængt tid«. For hende var fastlåste politiske visioner et onde. De skulle være til konstant diskussion. Hun blev født i 1903 og blev som en af de første seks kvinder i Danmark cand.theol. i 1929. Hun giftede sig med professoren og samfundsdebattøren Hal Koch og blev mor til fem børn. Hal Koch huskes som professoren, som formanden for Dansk Ungdomssamvirke, som Grundtvig-forelæseren i begyndelsen af besættelsestiden og som højskoleforstanderen på Krogerup Højskole. De to ægtefæller blev

hver på sin måde samlende figurer for danskerne under og lige efter besættelsen. Indbyrdes førte de en aldrig afsluttet samtale om Guds-tro, humanisme og demokrati. Hvor Hal Koch så demokrati som en samtale, der fører til konsensus, så Bodil Koch snakken over kaffebordene som demokratiets blodomløb. Tidligt i deres ægteskab begyndte Bodil Koch at brænde for tanken om, at kvinder skulle uddannes til at deltage aktivt i politik og den offentlige debat. De havde jo fået stemmeret i 1915, men brugte den ikke, og valget i 1943, hvor kvindernes repræsentation på tinge blev halveret, rystede hende. Inspireret af den svenske forfatter og feminist Elin Wågners bog »Ilden Overlever Natten« (1942) kastede hun sig ud i at løfte sine kønsfællers blik fra gryder og stoppekurv, give dem et spark og få dem til at forstå og tage del i samfundet. Det var jo kvinderne, der fik ilden til at overleve natten, – kvinderne, der holdt hjemmets sjæl i kog.

Folkevirkes start

Kraften og erfaringen fra den kvindelige arbejds sfære i hjemmet måtte kunne berige det offentlige samfund. I 1944 samlede hun en lille gruppe kvinder, bl.a. den senere handelsminister Lis Groes. De startede Danmarks første græsrodsbe-

Bodil Koch havde sin daglige gang på Christiansborg. Hun blev udnævnt første gang til minister i 1950. I årene 1953-1968 var hun minister under skiftende socialdemokratiske regeringer.

Bodil Koch får overrakt legat i september 1952.

Om forfatteren:
Birgitte Possing skriver på en bog om Bodil Koch, der udkommer næste år og har gennem flere år bl.a. benyttet Folkevirkes arkiver, som nu er givet videre til Det kgl. Bibliotek.

vægelse, kaldet Folkevirke. Kilderne til Folkevirke er gemt og viser, hvordan Bodil Koch med et veludviklet organisationstalent opbyggede bevægelsen skridt for skridt. I en tid med udgangsforbud og vanskelige rejseforhold rejste hun landet tyndt og skabte et kontaktnet ud i den mindste afkrog af Danmark. På grund af mørklægnings-tiden blev møderne holdt hjemme i stuer, køkkener eller på postgårde. Bevægelsen blev til i kvindernes vante sfære – uden for offentligheden, og det kom til at betyde, at dens første spirer ikke blev set som feministiske. I hvert fald ikke i første omgang.

Det lykkedes Bodil Koch at opbygge en så finmasket organisation, at hun tre uger efter befrielsen i 1945 kunne samle 1.400 kvinder og nogle få mænd til et stort offentligt folkemøde i Rådhushallen i København. Her kom kvinder fra mod-

stands- og arbejderbevægelse, kvindeorganisationer og spejderbevægelse, landbo-, husmoder- og gymnastikforeninger, musik-, teaterfolk og finansminister H.C. Hansen.

Dronning Alexandrine og kronprinsesse Ingrid sendte lykønskningstelegrammer, da de blev forhindret i at komme selv.

Her markeredes bevægelsen første gang som en landsdækkende og socialt vidtfavnende organisation. Bodil Koch havde systematisk fået sine idéer frem fra græsrodsplan og vendt dem til national styrke. Derfra tog det ene skridt det andet: Hun blev socialdemokrat, medlem af Folketinget i 1947 og minister i 1950. Hendes mærkelige kunststykke var at kunne blive siddende som ansvarshavende minister og samtidig udfordre sin egen regering under Den Kolde Krig. I Europa, USA, Sovjet og en række tredjever-

denslande blev hun kendt for sit humanistiske engagement, sit offentlige mod og sin skarpe tunge. I Danmark sås hun af de fleste som »en pragtfuld Kone«, der berigede det politiske klima. Hun vidste, at politik var en kamp om sjæle. Hun ville ikke selv sættes i bås og placerede heller ikke andre dér. Derfor omgav berømmelsen hende ikke kun med glørværdighed: »Madam Koch! Sålænge De er kirkeminister, er der ingen, der går i kirke. Bare Deres udseende afskrækker folk og alle deres idiotiske idéer. De skulle smides ud af regeringen«, lød en stemme.

Bodil Kochs egen mand sagde: »Havde du levet i middelalderen, var du blevet brændt som heks«.

Havde hun levet i dag, hvor partiernes kamp om sindene går i en helt anden retning end den rummelige, var hun sikkert blevet gået.

Folkevirke lægger op til debat om demokrati

Folkevirke håber på godkendelse af stort, internationalt projekt om demokrati

Af Annemarie Balle

Folkevirke afsluttede kort efter sommerferien sit et-årige, internationale projekt om integration. Et projekt, hvor Folkevirke har samarbejdet med partnere fra Italien og Cypren.

Projektet har forløbet rigtig godt og været til stor inspiration for alle, der har været med.

Vi har haft et godt samarbejde med de udenlandske folkeoplysere og alle har gerne villet fortsætte med et nyt projekt.

Folkevirke har derfor taget initiativ til et nyt projekt – denne gang om demokrati. Vi har søgt om et større projekt, hvor vi samler partnere, som vi har samarbejdet med gennem de senere år.

Det drejer sig om partnere fra Rumænien, Cypren, Italien og Tyrkiet.

Folkevirke havde håbet, at et par af vore tilsluttede organisationer også ville have deltaget som partnere. Det lod sig desværre ikke gøre,

men vi håber, at repræsentanter for organisationerne så har mulighed for at deltage som repræsentant for Folkevirke.

Mange forberedelser

Alle bakker op om ideen, så ansøgningen er nu sendt ind. Hvis også EU finder projektet interessant, skal ansøgningen uddybes først i det nye år. Hvis det udbyggede projekt bliver godkendt kan vi trække i arbejdstøjet efter sommerferien.

Det er en lang tidshorisont, men det er også nødvendigt, da der er mange forberedelser. Det er tanken, at det nye projekt skal løbe over to år. Så snart Folkevirke får nærmere besked, bliver der orienteret om det i bladet.

Folkevirkere, som er interesseret i at være med til forberedelserne og i selve projektet må meget gerne allerede nu henvende sig. Der er brug for mange i projektet.

Om projektet

I korte træk drejer projektet sig om

demokrati og livslang læring. Vi tager udgangspunkt i, at borgere i gamle demokratier ved, at demokrati ikke kun er en måde at styre samfundet på, det er en livsform. Den ældre generation har derfor en pligt til at opdrage nye generationer til en demokratisk indstilling til livet. Dette indebærer en accept af, at alle er lige og ingen er bedre end andre.

I unge demokratier er den ældre generation opdraget under totalitære regimer og ikke vant til en demokratisk livsstil. Det er den yngre generation, der ved noget om demokrati, fordi de er opvokset under et demokratisk styre. De kan fremmedsprog og rejser meget.

Temaet for arbejdet i projektet er demokrati, hvor deltagerne ved hjælp af den demokratiske samtale udveksler erfaringer mellem syd og nord – mellem gamle og unge demokratier, og fra dansk side præsenterer vi den skandinaviske form for demokrati.

Projektet har til formål at udveksle erfaringer mellem gamle og nye demokratier. Gamle demokratier har erfaringer, mens unge demokratier ser på demokrati – den demokratiske livsform – med nye øjne. I løbet af projektet skal der bl.a. holdes seminarer i de deltagende lande, hvor partnernes netværksgrupper vil blive inviteret og præsenteret for bl.a. studiekredsmetoden, som vil danne pædagogisk grundlag for arbejde.

Ved projektets slutning skal Folkevirke udgive et hæfte og en CD-rom.

Folkevirkere i mange aldre har deltaget i Folkevirkes internationale projekter. Her et glimt fra Folkevirkes besøg på Cypren. Fra højre ses Charlotte Prætorius og Kirsten Andersen.

Rullende studiekreds i maj 2006

Folkevirke inviterer til forårstur i Limfjordsområdet

Af Annemarie Balle

Folkevirke er klar med et spændende og afvekslende program for en studietur til Limfjordsområdet.

Den bliver gennemført i dagene den **15. – 19. maj 2006** og med base i »Sanden Bjerggård« ved Slettestrand. Ved planlægningen af turen er der lagt vægt på at komme hen til steder, som man ikke umiddelbart selv finder hen til – og samtidig også vise nogle af de naturskønne områder.

Kunstneren Per Kirkeby.

Under den fælles overskrift »**Tag på opdagelse med Folkevirke**« arrangeres bl.a. besøg på et par af Limfjordens klostre – Vitskøl kloster og Dueholm kloster – et besøg på Kirsten Kjærs museum samt besøg i et par kirker – bl.a. Frejlev kirke, som kunstneren Per Kirkeby har udsmykket. Desuden byder områdets natur på store oplevelser. »Sanden Bjerggård« ligger blot halvanden kilometer fra Vesterhavet, og i området finder man også fuglereservatet Vejlerne.

Turen er planlagt med fuld pension – morgenmad, frokost og to-retters middag. Desuden er der i turens pris inkluderet tre udflugter, entre samt rundvisning af en lokal guide.

Pris for medlemmer af Folkevirke **kr. 2.650,-**, mens ikke-medlemmer skal betale **kr. 2.850,-**. Der må forventes et mindre tillæg for enkeltværelse.

Det endelige program er udsendt og interesserede kan henvende sig til Karen Pihlkjær, »Skovhuset«, Hvorvarpvej 8, 9600 Aars, telefon 98 66 16 80.

Karen Pihlkjær og Folkevirkes kontor tager imod tilmeldinger og ønsker om at få tilsendt et detaljeret program.

Vitskøl kloster.
Foto: Søren Christensen, Nordjylland-Vest.

Det sker i Folkevirke i de næste måneder...

BORNHOLMS AMT

Kontakt:

Marianne Kofod Pedersen,
Svanekevej 32, 3740 Svaneke,
☎ 56 49 21 64.

FYNS AMT

Odense

Litteraturkredsen fortsætter.

Kontakt:

Ida Hansen, ☎ 66 11 23 71.

holdes i Glostrup Fritidscenter
i mødelokale 2. Møderne starter
kl. 14.00 og slutter ca. kl. 17.00.

Tilmelding og kontakt:

Ellen Kristiansen,
Vegavænget 11, 2620 Albertslund,
☎ 43 64 62 07.

FREDERIKSBORG AMT

Birkerød

Litteraturstudiekreds

- mest skønlitteratur.

Der planlægges fra gang til gang.

Kontakt:

Ella Buck,
Stenhøjhave 31, 3460 Birkerød,
☎ 45 82 22 42.

Birkerød øst

Litteraturstudiekreds.

Vi mødes hver 6. uge,
og planlægger fra gang til gang.

Kontakt:

Lis Timmermann,
Nørrevang 1, 3460 Birkerød,
☎ 45 81 37 60.

KØBENHAVNS AMT

»På Folkevirke«

Niels Hemmingsens Gade 10,
1153 København K.

Folkevirkes litteraturkreds i København

Kredsen holder sommerferie
frem til august.

Mødestedet er Folkevirke,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K.

☎ 33 32 83 11.

Vi mødes på torsdage

kl. 12.00 – 14.30.

Halvårskontingentet er kr. 200,-

Kontakt:

Britta Poulsen, ☎ 46 36 56 32.

Lyngby

Kontakt:

Kirsten Andersen, ☎ 45 88 48 51
Jeanne Bau-Madsen, ☎ 45 85 65 92
Ella Buck, ☎ 45 82 22 42
Lis Dahl-Nielsen, ☎ 45 88 24 44
Inger-Lise Højmark, ☎ 45 76 88 19
Eva Ladekarl, ☎ 45 87 73 77 og
Doris Thye-Petersen, ☎ 45 81 44 18.

NORDJYLLANDS AMT

Aalborg

Kredsen holder alle sine møder
i Hasseris Kirkes lokale med
start kl. 14.30.

Kontakt:

Birthe Kellermann, ☎ 98 16 06 33.

Farsø

Litteraturkreds.

Kredsen mødes på Farsø hotel
med formand Annie Christensen
som leder.

Alle møder starter kl. 14.00.

Alle er velkomne. Entre kr. 30,- og
kaffe/te med kage koster kr. 35,-.

Kontakt:

Formand Annie Christensen
☎ 98 67 71 31

Næstformand Karen Pihlkjær
☎ 98 66 16 80

Kasserer Esther Poulsen

☎ 98 63 61 34.

Landet over
tilrettelægger Folkevirke
møder, foredragsrækker,
studiekredse, temamøder,
kurser og lejre,
hvor alle kan deltage.

Ved redaktionens slutning
forelå der oplysninger
om disse arrangementer.

Mere detaljerede
oplysninger kan fås
ved henvendelse til
Folkevirkes kontor,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K,
telefon 33 32 83 11
eller på e-mail:
folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes teaterkreds

Interesserede kan få
detaljerede oplysninger samt
tilmeldingsblanket ved
skriftlig henvendelse med
frankeret svarkuvert til
Doris Thye-Petersen,
Bistrupgårdsvej 5B, 3460 Birkerød
eller Eva Ladekarl, Nybro Vænge 60,
2800 Lyngby.

KØBENHAVNS VESTEEN

Litteraturkreds.

Tirsdag d. 29. november.

»Se den blå sofa«

af Nathasja Illun Berg.

Fremlægges af Connie Michelsen.

Dagens digt: Gurli Søby.

Bemærk: Tidspunktet er flyttet fra
aften til eftermiddag. Alle møder

På gensyn!

RINGKØBING AMT

Herning

Alle møder foregår på torsdage fra 14 til ca. 16 på Kulturellen, Nørregade 7, lokale »Lille festsal«. Man er meget velkommen 1/2 time før møderne. Der kan i pausen købes kaffe i caféen.

19. maj: Udflugt.

Hvert arrangement koster kr. 25,-.

Kontakt:

Kredsleder Jytte Nielsen,
☎ 97 12 31 90
Solveig Batz, ☎ 97 21 06 85
Ingrid Mikkelsen, ☎ 97 11 81 03
Karin Sneibjerg, ☎ 97 12 99 85
Inge Nielsen, ☎ 97 12 24 01.

Holstebro

Kontakt:

Karen Margrethe Madsen,
☎ 97 41 40 92.

ROSKILDE AMT

Roskilde

Folkevirke i Roskilde indbyder til **samtalekreds** i litteratur. Møder i kredsen holdes på tirsdage i Sankt Maria Salen, Frederiksborgvej 2, Roskilde, kl. 14 - 16.30, hvis ikke andet er anført.

6. december:

Agnes Henningsens forfatterskab
v/forfatterens barnebarn
Mimi Jacobsen.

2006

10. januar:

Bent Vinn Nielsen:
»En bedre verden«
v/forfatteren Bent Vinn Nielsen.

31. januar:

Per Petterson:
»Ud og stjæle heste«
v/Arild Batzer.

28. februar:

Per Olov Engquist:
»Blanche og Marie«
v/Kirsten Rudfeld.

21. marts:

Khaled Hosseini:
»Drageløberen«
v/Britta Poulsen.

18. april:

Jens Jørgensen:
»H.C. Andersen – en sand myte«
v/forfatteren.

Medlemmer af Folkevirke betaler et årligt engangsbeløb på kr. 100,-. Ikke-medlemmer af Folkevirke betaler et årligt engangsbeløb på kr. 150,-. Herefter er prisen pr. gang inkl. kaffe/te kr. 30,-. Tag gerne en gæst med!

Kontakt:

Birgit Andersen, ☎ 46 78 74 96
Bente Laursen, ☎ 46 35 66 18
Kirsten Rudfeld, ☎ 46 35 68 91
Britta Poulsen, ☎ 46 36 56 32
Karen Sørensen, ☎ 46 36 38 83
Ester Aagaard samt
Inger Margrethe Christensen.

Roskilde-Svogerslev

Litteraturkreds.

Kredsen mødes på skift hos hinanden en aften hver måned. Hver deltager har ansvar for fremlæggelse af en bog.

Kontakt:

Kirsten Grosen, ☎ 46 38 32 71.

USA

Folkevirke Appleseed
Meg & Anthony Smith
30 Adriance Avenue
Poughkeepsie, New York
12601 USA.

Folkevirke

Nysgerrig

Har du lyst til at **opleve** ting på en ny måde og foretage tværsnit i debatten på en anderledes og overraskende måde, så er Folkevirke et bud på et spændende debatforum.

Folkevirke har specialiseret sig i at arrangere **debatmøder, studiekredse og kurser** landet over. Folkevirke har kredse flere steder, og de planlægger aktiviteter lokalt, mens Folkevirkes kontor i København planlægger større møder i samarbejde

med interesserede, som brænder for en god idé. Har du **en god idé**, men savner praktisk hjælp til at få den gennemført, så ring til Folkevirke og få en snak med oplysningskonsulent Inger-Marie Dyrholm – eller få tilsendt Folkevirkes tidsskrift. Du kan også læse nærmere om Folkevirke på internetadressen **www.folkevirke.dk**

FOLKEVIRKE,

Niels Hemmingsens Gade 10,

1153 København K,

tlf./fax 33 32 83 11,

e-mail: folkevirke@folkevirke.dk

Nu sker der noget på internettet

Folkevirke er i gang med at få relanceret hjemmesiden og planlægger kurser om it

Af Annemarie Balle

Gennem længere tid har det – til stor irritation for mange – knebet med at få opdateret Folkevirkes hjemmeside på www.folkevirke.dk.

Der har også været store problemer med at få Folkevirkes portal – www.kraka.dk –, som præsenterer alle tilsluttede organisationer, til at fungere.

Der er mange – gode – forklaringer på problemerne. Nu ser det heldigvis ud til at problemerne bliver løst. Folkevirke ansætter en webmaster, som har en solid uddannelse indenfor arbejde med internettet og hjemmesider.

Nye kurser

Desuden satser Folkevirke på en ny webmaster, som også kan undervise. Det har været et stort ønske, at Folkevirke kan tilbyde undervisning og i tæt samarbejde med de tilsluttede organisationer kan udbygge hjemmesiderne og opdatere med netop de informationer, brugerne har behov for.

Hvis tingene falder på plads, vil Folkevirke allerede før jul spille ud med tilbud om kurser om internet og arbejdet med hjemmesider. Nærmere herom snarest.

